

کنکوری دات بلاگ تقدیم میکند

- تست های فصل به فصل دروس اختصاصی
- پاسخ پرسش های ارائه شده در کتاب درسی
- ارائه مختصر، مفید و کاربردی نکات کنکوری

از مطالعه لذت ببرید

درس اول هستی بخش

هدف کلی درس: آشنایی با نیاز انسان و جهان به آفریننده و وابستگی آن‌ها در بقای خود به خالق بی‌نیاز و مستقل

مقدمه

آیا تاکنون با خیالی آسوده، در فضایی آرام نشسته‌اید و این جهان پر جنب و جوش را در برابر خود گذاشته، دور و نزدیک و ریز و درشت آن را تماشا کرده‌اید؟ در دوردست فضایی بی‌کران با کهکشان‌ها، منظومه‌ها، خورشیدها و سیارگان. در این نزدیکی، زمین با جنگل‌ها، دریاها، بیابان‌ها، جانوران، گیاهان و گل‌های زیبا. آیا برایتان اتفاق افتاده است که در این فضای آرام و تأمل برانگیز، نگاهتان از سطح ظاهری پدیده‌ها عبور کند و از خود بپرسید: این موجودات، هستی خود را وامدار چه کسی هستند؟

فاطر، ۱۷-۱۵

يَا أَيُّهَا النَّاسُ	أَنْتُمْ	الْفُقَرَاءُ	إِلَى	اللَّهِ	وَاللَّهُ	هُوَ	الْعَنِيُّ	الْحَمِيدُ
ای مردم	شما	نیازمندان	به	خداوند	و خداوند	(در این جا) قطعاً	بی‌نیاز	ستوده

ای مردم! شما نیازمندان به خدا هستید و خدا قطعاً بی‌نیاز و ستوده است. (۱۵)

إِنْ يَشَأْ	يُدْهَبِكُمْ	وَيَأْتِ بِـ	سَخَلٍ	جَدِيدٍ	وَمَا	ذَلِكَ	عَلَى	اللَّهِ	بِعَزِيزٍ
اگر بخواهد	می‌برد شما را	و می‌آورد	آفرینش	جدیدی	و نیست	آن	بر	خداوند	دشوار

اگر بخواهد شما را می‌برد و آفرینش جدیدی می‌آورد (۱۶) و این [کار] برای خدا دشوار نیست. (۱۷)

مفهوم آیه: نیازمندی مخلوقات در هستی و بقا به خدا

۷. «ان» در عبارت «ان یشاء» بیانگر وابستگی و فقر مخلوقات به اراده‌ی الهی است.
۸. عبارت «ان یشاء یدهبکم» بیانگر وابستگی وجودی جهان در بقای خود به خداست.
۹. عبارت «یأت بخلق جدید» بیانگر قدرت الهی در خلق موجودات و وابستگی موجودات در پیدایش به خداست.
۱۰. چون خداوند وجودش مستقل است، از بین بردن انسان‌ها و آوردن مخلوقات جدید برای او دشوار نیست و او بر این کار تواناست. (و ما ذلک علی الله بعزیز)

۱. آیه خطاب به مردم است، اما مردم به عنوان مصداق و نمونه‌ای از مخلوقات خداوند مورد نظر است. (یا ایها الناس)
۲. همه‌ی مخلوقات از جمله انسان، در وجود و هستی خود به خدا نیازمند هستند (فقیر بالذات). این عبارت گویای ویژگی هر مخلوقی است نه فقط انسان. (انتم الفقراء الی الله)
۳. تنها وجود بی‌نیاز، خداست و در هستی خود به دیگری محتاج نیست (غنی بالذات). (و الله هو الغنی الحمید)
۴. چون وجود انسان و سایر مخلوقات وابسته به خداست و ذات خداوند به آن‌ها وابسته نیست (علت) اگر اراده کند، می‌تواند ما را ببرد و مخلوقات دیگری را به جای ما بیاورد. (معلول) (ان یشاء یدهبکم و یأت بخلق جدید)
۵. علت این کلام الهی «ان یشاء یدهبکم و یأت بخلق جدید» وابستگی ذاتی انسان و مخلوقات به خدای متعال و عدم استقلال ذاتی آن‌ها است. (انتم الفقراء الی الله)
۶. چون وجود خداوند وابسته به چیزی نیست (مستقل و بالذات است) (علت)، کسی نمی‌تواند وجود او را بگیرد و نابودش کند (معلول) او در ذات خود غنی و بی‌نیاز است.

نکته کلیدی

۱. (درس ۲ - پیش‌دانشگاهی) عبارت «و الله هو الغنی الحمید» بیانگر توحید ذاتی است و عبارت «ان یشاء یدهبکم و یأت بخلق جدید» بیانگر توحید افعالی است.

نیازمندی جهان به خدا

- برترین حق و حقیقت خداست و هر موجودی حق بودن (واقعیت داشتن) خود را از او می‌گیرد. هر یک از ما با تمام وجود خدا را می‌یابیم و حضورش را درک می‌کنیم. (سرشت خدا آشنا - سنریمهم ایا تانافی الافاق و فی انفسهم حتی یتبین لهم انه الحق)
- با وجود درک خدا در «وجود» خود، قرآن کریم ما را به معرفت عمیق‌تر در این باره دعوت می‌کند و راه‌های متفاوتی را به ما نشان می‌دهد. یکی از این راه‌ها درک نیازمندی جهان، در هستی خود، به خداست.

استدلال درک نیازمندی جهان در هستی خود به خدا

مقدمه‌ی اول (وجود داشتن جهان و ممکن و پدیده بودن آن):

هر گاه به خود نظر کنیم، خود را پدیده‌ای می‌یابیم که، وجود و هستی‌اش از خود او سرچشمه نمی‌گیرد (پدیده یافتن خود). اشیاء پیرامون ما نیز همین گونه‌اند؛ حیوانات، گیاهان، سنگ‌ها، فلزات، زمین، ستاره‌ها و کهکشان‌ها پدیده‌هایی هستند که یک زمانی نبوده‌اند و سپس پدید آمده‌اند (پدیده بودن اشیاء پیرامون). هیچ پدیده‌ای را نمی‌توان یافت که «به خود» متکی باشد (عدم اتکا پدیده‌ها به خود). در عین حال که ممکن بود نباشیم (ممکن‌الوجود)، این واقعیت را نمی‌توانیم انکار کنیم که اکنون هستیم (وجود داشتن پدیده‌ها در عین امکان عدم آن‌ها).

مقدمه‌ی دوم (ملاک نیازمندی به علت):

هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری است؛ همان‌طور که هر چیزی که خودش شیرین نباشد، برای شیرین شدن، نیازمند به چیزی دیگر است (نیازمندی پدیده‌ها به علت و پدیدآورنده).

ذات نیافتنه از هستی‌بخش کی تواند که شود هستی‌بخش

یک چیز، فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد و نیستی در او راه نداشته باشد (واجب‌الوجود). در این صورت، چنین چیزی دیگر پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده ندارد و خودش همواره هست (عدم نیازمندی موجود قائم به خود به علت).

نتیجه:

ما و مجموعه‌ی پدیده‌های جهان، در پدید آمدن و هستی یافتن به دیگری نیازمندیم. آن دیگری که به ما هستی بخشیده، خودش مستقل و قائم به خود بوده و هستی از او جدا نمی‌شود. این موجود برتر و متعالی «خدا» است.

ارتباط مفهومی

آیه‌ی ۱۵ سوره‌ی فاطر: «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله»

ذات نیافتنه از هستی‌بخش کی تواند که شود هستی‌بخش

مفهوم: هر چیزی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به چیزی است که مستقل باشد و نیاز به پدیدآورنده ندارد.

خلاصه کردن

این دو مقدمه و نتیجه را به‌گونه‌ای خلاصه کنید که هر کدام بیش‌تر از یک سطر نباشد.

مقدمه‌ی اول: ما و این جهان، هستی و وجودمان از خودمان نیست و هستی ما از خود ما سرچشمه نمی‌گیرد.

مقدمه‌ی دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، در موجود شدن نیازمند به وجودی هستند که وجود، عین ذاتش باشد.

نتیجه: ما و این جهان نیازمند وجودی هستیم که هستی، ذاتی اوست و به دیگری نیاز ندارد.

(عبارت‌هایی مانند «ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن است» - «نیستی در آن راه ندارد» - «پدیده نیست» - «همواره هست» - «مستقل و قائم به خود

است» - «هستی از او جدا نمی‌شود» - «وجود، عین ذاتش است» - «هستی، ذاتی اوست» برای موجود برتر و متعالی به نام خدا به کار می‌رود.

عبارت‌هایی مانند «پدیده است» - «وجود و هستی‌اش از خود او سرچشمه نمی‌گیرد» - «به خود متکی نیست» - «ممکن بود نباشد اما اکنون هست» -

«وجودش از خودش نیست» - «برای موجود بودن نیازمند به دیگری است» برای ما و مجموعه‌ی مخلوقات جهان به کار می‌رود.

نیازمندی جهان به خدا در بقا

- نیازمندی موجودات به خداوند، منحصر به مرحله‌ی «به وجود آمدن» و «پدیدار شدن» نمی‌شود؛ بلکه در تمام مراحل هستی و زندگی به او نیازمندند.
- هستی موجودات به خداوند وابسته است. رابطه‌ی وجود داشتن ما با وجود خداوند مانند رابطه‌ی پرتوهای نور با منبع آن است. (وجود ما: مانند پرتوهای نور، وجود خداوند: مانند منبع نور) همان‌طور که اگر رابطه‌ی نور با منبع آن قطع شود، اثری از نور باقی نمی‌ماند، اگر رابطه‌ی جهان با خدا قطع گردد، دیگر اثری از جهان باقی نخواهد ماند.
- به جهت وابستگی موجودات در تمام مراحل هستی خود به خداوند، در قرآن کریم خداوند «غنی» خوانده شده است (والله هو الغنی الحمید) و انسان‌ها و سایر مخلوقات «فقیر»؛ و این نسبت هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند. (یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله) هرچه انسان در کسب کمالات پیش رود، نسبت به دیگران غنی‌تر و کامل‌تر می‌شود؛ اما نسبت به خداوند هم‌چنان فقیر است. زیرا خود و همه‌ی کمالاتش از خدا سرچشمه می‌گیرد.
- انسان‌ها هر قدر که به معنای حقیقی کامل‌تر شوند، فقر و نیازمندی خود به خداوند را بهتر درک می‌کنند و بندگی و عبودیتشان در پیشگاه خداوند قوی‌تر و بیش‌تر می‌شود.
- نتیجه: مخلوقات نه تنها در پیدایش، بلکه در بقا نیز به خداوند نیازمند و محتاج‌اند.

مقایسه

رابطه‌ی جهان با خدا را با رابطه‌ی ساعت و سازنده‌ی آن مقایسه کنید و شباهت‌ها و تفاوت‌های آن‌ها را بنویسید.

تفاوت‌ها	شباهت‌ها
وجود جهان از خداست اما وجود ساعت از ساعت‌ساز نیست و او فقط اجزای ساعت را تنظیم می‌کند.	هر دو پدیده‌اند.
دوام و بقای ساعت وابسته به ساعت‌ساز نیست اما دوام و بقای جهان وابسته به خداوند است.	هر دو در وجود به پدیدآورنده نیازمندند.
نظم و پیچیدگی جهان بسیار فراتر از پیچیدگی یک ساعت است و نظم ساعت با نظم جهان قابل مقایسه نیست.	هر دو منظم و هدف‌دارند.
	هر دو مرکب از اجزا هستند.

(جهان، مانند ساعت نیست که در بقای خود نیازی به ساعت‌ساز نداشته باشد.)

خداوند، نور هستی (دقیق‌ترین و زیباترین رابطه‌ی خداوند و جهان)

- خداوند، در قرآن حکیم می‌فرماید:

﴿نور، ۳۵﴾

اللَّهُ	نورُ	السَّمَاوَاتِ	وَ الْأَرْضِ
خداوند	نور	آسمان‌ها	و زمین

خداوند نور آسمان‌ها و زمین است.

﴿مفهوم‌آیی﴾ **خداوند، نور هستی**

است؛ به همین جهت، جهان جلوه‌ی تجلی خداست. ۶. نور، در ذات خودش آشکار و هویداست و اشیای دیگر به وسیله‌ی آن آشکار و ظاهر می‌گردند.

﴿پيامر﴾ ۱. اگر اثری از نور وجود و روشنایی هستی، در آسمان‌ها و زمین مشاهده می‌شود، از خداوند است.

۲. حقیقت خداوند عین نور و روشنایی است و هر موجودی به نور او روشن و به وجود او وابسته است.

۳. هر چیزی پیش از آن‌که نمایش‌دهنده‌ی خود باشد، نشان‌دهنده‌ی خالق خود است.

۴. خداوند این جهان را پدید آورده و آشکار کرده و او نور این جهان است و ظاهرتر و آشکارتر از همه چیز در جهان است.

۵. این جهان بزرگ، با همه‌ی عظمتش به دلیل ارتباط و نسبتش با خداست که روشن است و بدون خداوند نیستی محض است؛ نه این‌که هست اما نورانیت ندارد و تاریک

ارتباط مفهومی

آیه ۳۵ سوره نور: «الله نور السماوات و الارض»

حضرت علی (ع): «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه - سپاس خدای را که با آفرینش موجودات برای آفریدگان تجلی کرد.»
حضرت علی (ع): «ما رأیت شیئاً إلا و رأیت الله قبله و بعده و معه - هیچ چیزی را ندیدم مگر این که خدا را قبل از آن، بعد از آن و با آن مشاهده کردم.»

دلی کز معرفت نور و صفا دید به هر چیزی که دید اول خدا دید

هاتف اصفهانی:

یار بی‌پرده از در و دیوار در تجلی است یا اولی الابصار
چشم بگشا به گلستان و ببین جلوه‌ی آب صاف در گل و خار
ز آب بی‌رنگ صد هزاران رنگ لاله و گل نگر در آن گلزار

بابا طاهر:

به صحرا بنگرم صحرا تو بینم به دریا بنگرم دریا تو بینم
به هر جا بنگرم کوه و در و دشت نشان از قامت رعنا تو بینم

مفهوم: هر چیزی پیش از آن که نمایش دهنده‌ی خود باشد، نشان دهنده‌ی خالق خود است (مشهود بودن خداوند در مخلوقات).

- این که انسان در پشت پرده‌ی ظاهر و در وراء هر چیزی، خدا را ببیند، معرفتی برتر و عمیق است که در قدم نخست مشکل به نظر می‌آید، اما هدفی امکان‌پذیر و در دسترس است، به خصوص برای جوانان؛ زیرا بستر اصلی حرکت به سوی این هدف، پاکی و صفای فطری قلب است که در اغلب جوانان و نوجوانان وجود دارد. (دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید) کافی است اندکی قدم به پیش گذاریم و با عزم و تصمیم راه افتیم. به یقین خداوند نیز کمک خواهد کرد و لذت این معرفت را به ما خواهد چشاند.
- تو مگو ما را بدان شه بار نیست با کریمان کارها دشوار نیست
- زمانی که انسان با دوری از گناه و انجام عمل نیک، مسیر معرفت را در پیش گیرد، به تدریج درمی‌یابد:

این همه عکس می و نقش نگارین که نمود یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد

تجلی‌گه خود کرد خدا دیده‌ی ما را در این دیده درآیید و ببینید خدا را
خدا در دل سودازدگان است، بجوید مجوید زمین را و مپوید سما را
بلا را بپرستیم و به رحمت بگزینیم اگر دوست پسندید، پسندیم بلا را
طیبیان خداییم و به هر درد دواییم به جایی که بود درد، فرستیم دوا را
بیندید در مرگ و ز مردن مگریزید که ما باز نمودیم در دار شفا را
حجاب رخ مقصود، من و ما و شما دید شما دید ببینید من و ما و شما را
دیوان حکیم صفای اصفهانی

سراسری

۱۹۶۰. لذت معرفت برتر و عمیق، آن‌گاه به کام جان انسان چشاند می‌شود که ..... با ..... گره بخورد تا توفیق الهی نصیب گردد و موانع راه به لطف و حمایت او، بی‌اثر شود.

(سراسری خارج از کشور ۸۹)

- پاکی و صفای فطری قلب - عزم و تصمیم
- پاکی و صفای فطری قلب - توحید ذاتی
- اخلاص در عمل و توحید عبادی - عزم و تصمیم
- اخلاص در عمل و توحید عبادی - توحید ذاتی

(سراسری ریاضی ۸۹)

۱۹۶۱. معرفت برتر و عمیق، معرفتی است که ..... و بستر اصلی حرکت به سوی این هدف ..... است.

- ۱) تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم - پاکی و صفای فطری قلب
- ۲) در پشت پرده‌ی ظاهر و در ورای هر چیزی، خدا را ببیند - پاکی و صفای فطری قلب
- ۳) در پشت پرده‌ی ظاهر و در ورای هر چیزی، خدا را ببیند - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا
- ۴) تنها مؤثر در نظام آفرینش را خدا بدانیم - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا

۱۹۶۲. این بیان امیر مؤمنان علی (ع) که می‌فرماید: «ما رأبَتْ شیئاً الاّ و رأبَتْ الله قبله و بعده و معه» با کدام عبارت تناسب معنایی ندارد؟

(سراسری خارج از کشور ۸۷ و آزمایشی سنجش ۸۹)

- ۱) «الله نور السموات و الارض»
- ۲) «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه»
- ۳) «اولم یکف برک آته علی کل شیء شهید»
- ۴) «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله و الله هو الغنی الحمید»

(سراسری ریاضی ۸۷)

۱۹۶۳. کدام بیت، با حدیث شریف «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه» تناسب ندارد؟

۱) یار بی‌پرده از در و دیوار	۲) چشم بگشا به گلستان و بین
۳) دوست نزدیک‌تر از من به من است	۴) ز آب بی‌رنگ صد هزاران رنگ
۱) در تجلی است یا اولی‌الابصار	۲) جلوه‌ی آب صاف در گل و خار
۳) وین عجب‌تر که من از وی دورم	۴) لاله و گل نگر در آن گلزار

آزمایشی سنجش

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۱۹۶۴. با توجه به بیت «ز آب بی‌رنگ صد هزاران رنگ / لاله و گل نگر در آن گلزار» کدام پیام مفهوم می‌گردد؟

- ۱) به هر میزان که معرفت و ایمان به خداوند بیشتر شود، انگیزه‌ی ما برای عبودیت نیز افزایش می‌یابد.
- ۲) انسان در پشت پرده‌ی ظاهر و در ورای هر چیزی، خدا را ببیند، معرفتی برتر و عمیق است.
- ۳) نیایش با خداوند و عرض نیاز به پیشگاه او، محبت خداوند را در قلب تقویت می‌کند و غفلت را کنار می‌زند.
- ۴) کسی که در مقابل حق تسلیم و خاضع است به آسانی وارد مسیر بندگی می‌شود و به سرعت راه موفقیت را می‌پیماید.

۱۹۶۵. رابطه‌ی وجود داشتن ما با وجود خداوند مانند رابطه‌ی ..... با ..... است، از این رو در قرآن کریم خداوند ..... خوانده شده

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۱) پرتوهای نور - منبع نور - حمید	۲) شعاع‌های نور - روشنایی - غنی
۳) پرتوهای نور - منبع نور - غنی	۴) شعاع‌های نور - روشنایی - حمید

۱۹۶۶. یک چیز فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که ..... در این صورت چنین چیزی پدیده ..... .

(آزمایشی سنجش ۸۹ و ۸۷)

۱) هیچ‌یک از خصوصیات ماده بودن را نداشته باشد. - است	۲) هیچ‌یک از خصوصیات ماده بودن را نداشته باشد. - نیست
۳) ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد. - است	۴) ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد. - نیست

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۱۹۶۷. کدام مطلب در مورد «نیازمندی جهان به خدا» صحیح نیست؟

- ۱) نیازمندی وجودی همه‌ی مخلوقات به خداوند فقط در مرحله‌ی به وجود آمدن می‌باشد.
- ۲) هر موجودی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری است.
- ۳) خداوند پدیدآورنده و آفریدگار همه‌ی موجودات است، و خودش قائم به خود بوده است.
- ۴) هیچ پدیده‌ای را نمی‌توان یافت که به خود متکی و از غیر خود بی‌نیاز باشد.

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۱۹۶۸. قرآن کریم، خداوند را «غنی» خوانده است و انسان‌ها را «فقیر» و این نسبت ..... زیرا ..... .

- ۱) هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند - هرچه انسان در کسب کمالات پیش رود، نسبت به دیگران غنی‌تر و کامل‌تر می‌شود.
- ۲) گاهی تغییر می‌کند - خود و همه‌ی کمالاتش از خدا سرچشمه می‌گیرد و غنی و عبودیتش بیشتر می‌شود.
- ۳) گاهی تغییر می‌کند - خود و همه‌ی کمالاتش از خدا سرچشمه می‌گیرد و عبودیتش در پیشگاه خداوند قوی‌تر می‌شود.
- ۴) هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند - هرچه انسان در کسب کمالات پیش رود، نسبت به خداوند هم‌چنان فقیر است.

۱۹۶۹. این که انسان در پشت پرده‌ی ظاهر و در وراء هر چیزی، خدا را ببیند، معرفتی برتر و عمیق است که در قدم نخست ..... به نظر می‌آید اما هدفی ..... است به خصوص برای .....

(آزمایشی سنجش ۸۹)

- ۱) آسان - امکان پذیر - نوجوانان
- ۲) مشکل - امکان پذیر - جوانان
- ۳) آسان - غیرممکن - نوجوانان
- ۴) مشکل - غیرممکن - جوانان

۱۹۷۰. زمانی که انسان با دوری از گناه و انجام عمل نیک، مسیر معرفت را در پیش گیرد، به تدریج درمی‌یابد:

(آزمایشی سنجش ۸۷ و ۸۹)

- ۱) « لا حول و لا قوّة الا بالله العلیّ العظیم »
- ۲) « لا تدرکه الابصار و هو یدرک الابصار »

- ۳) نخست دیده طلب کن، پس آنگهی دیدار / از آن که یار کند جلوه بر اولوا الابصار
- ۴) این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد

۱۹۷۱. چرا ذات خداوند اگر اراده کند، می‌تواند هستی ما را بگیرد و به جای ما مخلوقات دیگری بیاورد؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

- ۱) چون ذات انسان با هستی‌اش برابر است.
- ۲) زیرا خداوند پدیده نیست و نیاز به پدیدآورنده هم ندارد.
- ۳) به علت وابستگی انسان به ذات خداوند
- ۴) به علت وابسته نبودن ذات خداوند به انسان‌ها

۱۹۷۲. کدام گزینه از مفهوم آیه‌ی «اللّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» برداشت نمی‌شود؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

- ۱) خدای متعال حقیقتش عین نور و روشنایی است.
- ۲) انسان همواره خود و کمالاتش را از خداوند می‌داند.
- ۳) اگر اثری از نور در هستی آسمان و زمین مشاهده می‌شود، از خداست.
- ۴) هر چیزی پیش از آن که نمایش دهنده‌ی خود باشد، نشان دهنده‌ی خالق خود است.

۱۹۷۳. این فرض که در عین حال که ممکن بود نباشیم، اما هستیم، بیانگر کدام گزینه است؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

- ۱) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری است.
- ۲) یک چیز فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که ذات و حقیقتش با موجود بودن مساوی باشد.
- ۳) همه‌ی ما پدیده‌ای هستیم که وجود و هستی‌اش از خود او سرچشمه نمی‌گیرد.
- ۴) ذات و اشیای عالم با هستی‌اش مساوی و برابر است.

۱۹۷۴. در حدیث شریف «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه» حمد و ستایش خداوند توسط امام علی (ع)، بر اساس کدام گزینه بیان شده است؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

- ۱) هر چیزی پیش از آن که نمایش دهنده‌ی خود باشد، نشان دهنده‌ی خالق خود است.
- ۲) انسان نسبت به خداوند با صفت فقیر به غنی معرفی شده است.
- ۳) حقیقت انسان عین نور و روشنایی است که وابسته به اوست.
- ۴) انسان و کمالات انسان از خداوند سرچشمه می‌گیرد.

۱۹۷۵. حدیث شریف «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه» بیانگر کدام مورد است؟

(آزمایشی سنجش ۸۸)

- ۱) قائم به ذات بودن خداوند
- ۲) نیازمندی جهان به خدا در مرحله‌ی بقا
- ۳) مشهود بودن خداوند در مخلوقات
- ۴) نیازمندی جهان به خدا در مرحله‌ی پیدایش

۱۹۷۶. خداوند در قرآن کریم در مورد کدام موضوع فرموده‌اند: «و ما ذلك على الله بعزيز؟»

(آزمایشی سنجش ۸۸)

- ۱) خلقت اولیه‌ی انسان‌ها
- ۲) آفرینش مجدد انسان‌ها
- ۳) از بین بردن انسان‌ها و آوردن مخلوقات جدید
- ۴) خداوند با آفرینش خود برای مخلوقاتش تجلی یابد

۱۹۷۷. اگر چیزی ذات و حقیقتش با موجود بودن برابر باشد، در این صورت .....

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۸)

- ۱) پدیده‌ی متکی به خود می‌شود.
- ۲) نیستی در او راه پیدا می‌کند و خودش همواره نیست.
- ۳) برای موجود بودن به دیگری نیازمند است.
- ۴) چنین چیزی دیگر پدیده نیست و خودش همواره هست.

۱۹۷۸. با توجه به شعر «ذات نایافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش» کدام مفهوم مستفاد می‌گردد؟

(آزمایشی سنجش ۸۷)

- ۱) هر چیزی که ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد ممکن الوجود است.
- ۲) یک چیز که وجودش از خودش باشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری است.
- ۳) یک چیز فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که واجب الوجود باشد.
- ۴) هر چیزی که برای موجود بودن نیازمند به دیگری باشد همواره هست و پدیده است.

(آزمایشی سنجش ۸۷)

۱۹۷۹. با توجه به شعر «یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی الابصار» به کدام مورد اشاره ندارد؟

- ۱) «الحمد لله المتجلی لخلقہ بخلقه»
- ۲) «و لله ما فی السماوات و ما فی الارض»
- ۳) «الله نور السماوات و الارض»
- ۴) «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»

(آزمایشی سنجش ۸۷ و ۸۹)

۱۹۸۰. با توجه به آیهی شریفه «و الله هو الغنی الحمید» صفت غنی ناظر بر کدام مطلب است؟

- ۱) نیازمندی موجودات به خداوند فقط به مرحلهی به وجود آمدن و پدیدار شدن اختصاص دارد.
- ۲) انسانها هر قدر که به معنای حقیقی کامل تر می شوند، فقر و نیازمندی خود را به خداوند درک می کنند.
- ۳) هرچه انسان در کسب کمالات پیش رود، نسبت به دیگران غنی تر می شود و نسبت به خداوند تغییر نمی کند.
- ۴) وجود موجودات به خداوند بی نیاز وابسته است؛ همین که اراده کند، اثری از جهان باقی نخواهد ماند.

(آزمایشی سنجش ۸۷)

۱۹۸۱. شعر «ذات نیافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش» بیانگر کدام مطلب است؟

- ۱) هیچ پدیده ای را نمی توان یافت که به خود متکی و از غیر خود بی نیاز باشد.
- ۲) خداوند پدیدآورنده و آفریدگار همه ی موجودات است که خودش قائم به خود بوده است.
- ۳) هر موجودی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری است.
- ۴) نیازمندی وجودی همه ی مخلوقات به خداوند، فقط در مرحلهی به وجود آمدن می باشد.

(آزمایشی سنجش ۸۷)

۱۹۸۲. رابطه ی جهان با خدا شبیه رابطه ی ..... است، چون .....

- ۱) دهنده ی یک شیء به دیگری - نیازمندی مخلوقات به خالق در هر دو مرحله است.
- ۲) نور یک لامپ با منبع نور - نیازمندی مخلوقات به خالق در هر دو مرحله است.
- ۳) نور یک لامپ با منبع نور - همه ی مخلوقات در مرحلهی به وجود آمدن نیازمند خالق هستند.
- ۴) دهنده ی یک شیء به دیگری - همه ی مخلوقات در مرحلهی به وجود آمدن نیازمند خالق هستند.

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

۱۹۸۳. مقدمه ی اول از استدلال به فقر مخلوقات نسبت به خدا کدام است؟

- ۱) ذات ما و اشیای موجود در عالم مساوی با موجود بودن نیست و ممکن بود که نباشیم.
- ۲) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به دیگری است.
- ۳) ما و پدیده های جهان در پدید آمدن و هستی یافتن به دیگری نیازمندیم.
- ۴) یک چیز فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که ذات و حقیقتش مساوی با موجود بودن باشد.

۱۹۸۴. نیازمندی موجودات به خداوند مربوط به ..... می باشد و رابطه ی وجود داشتن ما با وجود خداوند مانند رابطه ی ..... است.

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

۱) تمام مراحل هستی و زندگی - ربط دهنده ی یک شیء به دیگری

- ۲) مرحله ی به وجود آمدن و پدیدار شدن - ربط دهنده ی یک شیء به دیگری
- ۳) مرحله ی پدیدار شدن و تمام مراحل هستی - پرتوهای نور با منبع آن
- ۴) مرحله ی به وجود آمدن و پدیدار شدن - پرتوهای نور با منبع آن

۱۹۸۵. بیت «دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید» با کدام عبارت ارتباط مفهومی دارد؟ (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

- ۱) «ما رأیت شیئاً الا و رأیت الله قبله و بعده و معه»
- ۲) «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله»
- ۳) «لا حول و لا قوه الا بالله»
- ۴) «و الله هو الغنی الحمید»

۱۹۸۶. با توجه به کدام آیهی شریفه این پیام مستفاد می گردد: «چون وجود انسان و سایر مخلوقات وابسته به خداست، اگر اراده کند می تواند

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

هستی ما را بگیرد و مخلوقات دیگری را به جای ما بیاورد.»

- ۱) «و الله هو الغنی الحمید»
- ۲) «و ما ذلك علی الله بعزیز»
- ۳) «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله»
- ۴) «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلق جدید»

۱۹۸۷. پیام «او تنها وجودی است که بی نیاز است و در هستی خود به دیگری نیازمند نیست» اشاره به کدام آیه دارد؟ (آزمایشی سنجش ۸۶)

- ۱) «و یأت بخلق جدید»
- ۲) «و الله هو الغنی الحمید»
- ۳) «انتم الفقراء الی الله»
- ۴) «و ما ذلك علی الله بعزیز»

۱۹۸۸. با توجه به آیات ۱۵ تا ۱۷ سوره ی مبارکه ی فاطر «یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله ...»، کدام مطلب بیانگر پیام آیات نیست؟

(آزمایشی سنجش ۸۶)

- ۱) او تنها وجودی است که بی نیاز است و در هستی خود به دیگری نیازمند نیست.
- ۲) همه ی مخلوقات از جمله انسان در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند.
- ۳) چون وجود خداوند وابسته به چیزی نیست، کسی نمی تواند وجود او را بگیرد و نابودش کند.
- ۴) ای مردم شما نیازمندان به خدا هستید و فانی شونده می باشید و خداوند جاویدان است.

تالیفی

۱۹۸۹. از آیه‌ی شریفه‌ی «یا ایها الناس انتم الفقراء الى الله و الله هو الغنی الحمید ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید» کدام مفهوم مستفاد نمی‌گردد؟

- (۱) چون وجود خداوند وابسته به چیزی نیست، کسی نمی‌تواند وجود او را بگیرد و نابودش کند پس او در ذات خود غنی و بی‌نیاز است.
- (۲) هستی موجودات به خداوند وابسته است و رابطه‌ی وجود داشتن ما با وجود خداوند مثل رابطه‌ی پرتوهای نور با منبع آن است، از این‌رو خداوند «حمید» خوانده شده است.
- (۳) چون وجود انسان و سایر مخلوقات وابسته به خداست، اگر اراده کند، می‌تواند ما را ببرد و مخلوقات جدیدی را به جای ما بیاورد.
- (۴) تنها وجود بی‌نیاز خداست و در هستی خود به دیگری محتاج نیست یعنی قائم به ذات خود است.

۱۹۹۰. (اگر اثری از روشنایی هستی در جهان هستی مشاهده می‌شود، از خداوند است و هر موجودی به نور او روشن و به وجود او وابسته است) این مفهوم مؤید مضمون بیت ..... است و آیه‌ی ..... نیز آن را تأیید می‌کند.

- (۱) ذات نایافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش - «الله نور السماوات و الارض»
  - (۲) ذات نایافته از هستی بخش / کی تواند که شود هستی بخش - «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید»
  - (۳) یار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌البصار - «الله نور السماوات و الارض»
  - (۴) یار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌البصار - «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید»
۱۹۹۱. انسان‌ها هر قدر که به معنای حقیقی کامل‌تر شوند، فقر و نیازمندی آن‌ها نسبت به خداوند ..... و این امر ..... افزایش بندگی و عبودیت آن‌هاست.

- (۱) کمتر شده - علّت (۲) بهتر درک شده - معلول (۳) کمتر شده - معلول (۴) بهتر درک شده - علّت

۱۹۹۲. نسبت فقر مخلوقات در ..... نسبت به خداوند ..... است، از این رو قرآن کریم می‌فرماید: .....

- (۱) بقا و هستی - متغیّر - «و الله هو الغنی الحمید»
  - (۲) پیدایش و بقا - ثابت - «و الله هو الغنی الحمید»
  - (۳) بقا و هستی - ثابت - «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید»
  - (۴) پیدایش و بقا - متغیّر - «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید»
۱۹۹۳. دریافت مفهوم صحیح بیت «بار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌البصار» نیازمند ..... است که برای ..... امکان پذیر است؛ زیرا بستر اصلی حرکت به سوی این مفهوم ..... است.

- (۱) معرفتی برتر و عمیق - جوانان - پاکی و صفای فطری قلب
- (۲) معرفتی برتر و عمیق - نوجوانان - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا
- (۳) درک نیازمندی مخلوقات به خداوند - جوانان - پاکی و صفای فطری قلب
- (۴) درک نیازمندی مخلوقات به خداوند - نوجوانان - اخلاص عبودیت و بندگی برای خدا

۱۹۹۴. دریافت مفهوم صحیح .....، .....، ..... دوری از گناه و انجام عمل نیک است.

- (۱) این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد - علّت
- (۲) این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد - معلول
- (۳) ز آب بی‌رنگ صد هزاران رنگ / لاله و گل نگر در آن گلزار - علّت
- (۴) ز آب بی‌رنگ صد هزاران رنگ / لاله و گل نگر در آن گلزار - معلول

۱۹۹۵. آیه‌ی .....، .....، ..... آیه‌ی «انتم الفقراء الى الله» است که حاکی از ..... است.

- (۱) «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید» - معلول - فقر ذاتی مخلوقات
- (۲) «ان یشأ یدهبکم و یأت بخلقٍ جدید» - علّت - غنای ذاتی خداوند
- (۳) «الله نور السماوات و الارض» - معلول - فقر ذاتی مخلوقات
- (۴) «الله نور السماوات و الارض» - علّت - غنای ذاتی خداوند

۱۹۹۶. همه‌ی موارد در یک مفهوم متحدند، به جز .....

- (۱) دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید اول خدا دید
- (۲) «الحمد لله المتجلی لخلقه بخلقه»
- (۳) چشم بگشا به گلستان و بین / جلوه‌ی آب صاف در گل و خار
- (۴) «و الله هو الغنی الحمید»

۱۹۹۷. مقدمه‌ی دوم استدلالِ نیازمندی مخلوقات به خالق این است که ..... و بیت ..... مؤید آن است.

- (۱) تمام مخلوقات جهان، هستی و وجودشان از خودشان سرچشمه نمی‌گیرد - ذات نایافته از هستی‌بخش / کی تواند که شود هستی‌بخشی
- (۲) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به غیر است - ذات نایافته از هستی‌بخش / کی تواند که شود هستی‌بخش
- (۳) هر چیزی که وجودش از خودش نباشد برای موجود بودن نیازمند به غیر است - این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد
- (۴) تمام مخلوقات جهان، هستی و وجودشان از خودشان سرچشمه نمی‌گیرد - این همه عکس می و نقش نگارین که نمود / یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد

۱۹۹۸. کدام‌یک در وجود، غنی و بی‌نیاز است؟

- (۱) هستی (۲) ماهیت (۳) خداوند (۴) عدم

(آزاد خارج از کشور ۸۹)

۱۹۹۹. در آیه‌ی «... اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ ...» خداوند می‌تواند چه نوع خلقی را جایگزین نماید؟

- (۱) عزیز (۲) جدید (۳) کریم (۴) رحیم

(آزاد پزشکی ۸۹)

۲۰۰۰. برای کامل کردن آیه‌ی « يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ ... » کدام گزینه مناسب است؟

- (۱) «الغفور الرحيم» (۲) «الغنى الحميد» (۳) «العزیز الحكيم» (۴) «الخبير البصير»

(آزاد پزشکی ۸۸)

۲۰۰۱. در چه صورتی انسان فقر و نیازمندی خود به خداوند را بهتر درک می‌کند؟

- (۱) احتیاج (۲) ناقص بودن (۳) کامل‌تر شدن (۴) توجه

(آزاد خارج از کشور ۸۷)

۲۰۰۲. همه‌ی موجودات در چه مرحله‌ای از زندگی خود به خداوند نیازمندند؟

- (۱) همه‌ی مراحل (۲) به وجود آمدن (۳) ادامه‌ی حیات (۴) کار و تلاش

(آزاد تجربی ۸۷)

درس دوم یگانه‌ی بی‌همتا

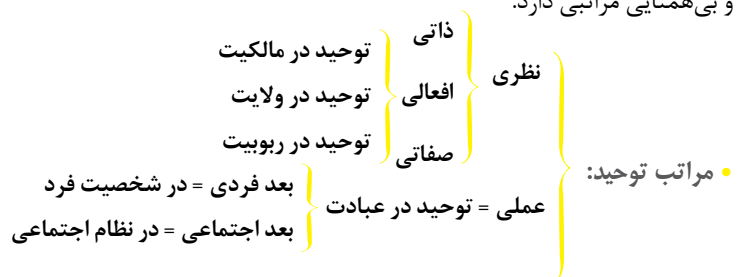
هدف کلی درس: درک حقیقت توحید و شرک و مراتب آن

مقدمه

مهم‌ترین اعتقاد دینی و پایه و اساس تمام دین (معاد و نبوت)، توحید است. بدون اعتقاد به آن، هیچ اعتقاد دینی دیگر، اعتبار ندارد. نگرش توحیدی بر تمام آیات قرآن سایه افکنده و مانند روحی در پیکره‌ی معارف و احکام دین حضور دارد و به این پیکره، حیات بخشیده است. در این درس و درس بعد، حقیقت توحید و شرک و مراتب آن دو را مورد مطالعه قرار می‌دهیم تا به درک عمیق‌تری از توحید دست پیدا کنیم.

معنا و مراتب توحید

• معنا: به معنای «یگانگی و بی‌همتایی» است و اعتقاد به آن، یعنی اعتقاد به این که خداوند یگانه است و شریک و همتایی ندارد. این یگانگی و بی‌همتایی مراتبی دارد.

• متناسب با همین تقسیم‌بندی، شرک نیز به شرک نظری و شرک عملی تقسیم می‌شود. شرک نظری سه قسم است: شرک در ذات، شرک در افعال و شرک در صفات. شرک عملی نیز دو جنبه دارد: شرک فردی و شرک اجتماعی.

۱. توحید ذاتی

- مفهوم: منظور از توحید ذاتی این است که خداوند در ذات خود یکتاست و تنها ذاتی است که از هیچ جهتی به هیچ موجودی نیازمند نیست. خدا تنها مبدأ و خالق جهان است. موجودات همه از او هستند و او از چیزی به وجود نیامده است. جهان نه از اصل‌های متعدد پدید آمده و نه به اصل‌های متعدد بازمی‌گردد؛ از یک اصل پدید آمده و به همان نیز بازمی‌گردد.
- قرآن کریم این حقیقت بزرگ را به انسان‌ها یادآوری می‌کند و از هرگرایشی به شرک انذار می‌دهد؛ از جمله، در این آیات که می‌فرماید:

﴿توحید، ۱﴾

قُلْ	هُوَ	اللَّهُ	أَحَدٌ
بگو	او	خداوند	یکتا
بگو او خداوند یکتاست.			

- **پیام:** ۱. خداوند در ذات خود یکتاست.
- **مفهوم آیه:** توحید ذاتی
- ۲. در این آیه قرآن کریم، حقیقت بزرگ یگانگی خداوند (توحید ذاتی) را به انسان‌ها یادآوری می‌کند.

توحید، ۴

وَ لَمْ يَكُنْ	لَهُ	كُفُواً	أَحَدٌ
و نیست	برای او	همانند	هیچ کس

و هیچ کس مانند و همتای او نیست.

مفهوم آیه: توحید ذاتی
پیام: ۱. خداوند تنها مبدأ جهان است و شریکی ندارد.
 ۲. این آیه اعتقاد به خدایان متعدد و چند مبدأ برای جهان را نفی می کند (نفی شرک ذاتی) و از هر گرایشی به شرک انذار می دهد.

شوری، ۱۱

لَيْسَ	كَمِثْلِهِ	شَيْءٌ
نیست	همانند او	چیزی

چیزی همانند او نیست.

مفهوم آیه: توحید ذاتی
پیام: ۱. خداوند در ذات خود بی مانند است و شریکی برای او نمی توان تصور کرد. (نفی شرک ذاتی)
 ۲. از آن جا که خداوند بی همتاست، از هیچ جهتی به هیچ موجودی نیازمند نیست و همه ی کمالات را داراست.

رعد، ۱۶

قُلْ	اللَّهُ	خَالِقُ	كُلِّ	شَيْءٍ	وَهُوَ	الْوَّاحِدُ	الْقَهَّارُ
بگو	خداوند	آفریننده	هر	چیزی	و او	یکتا	پیروز

بگو خداوند آفریننده ی هر چیزی است و او یکتا و قهار است.

مفهوم آیه: توحید افعالی و توحید ذاتی
پیام: ۱. خداوند تنها خالق جهان است: از «اویی» جهان و این امر بیانگر توحید افعالی است. (خالق کل شیء)
 ۲. خداوند در ذات خود یکتاست و تنها مبدأ جهان است؛ این امر بیانگر توحید ذاتی است. (هو الواحد القهار)

(کتاب درسی این آیه را در بحث توحید ذاتی آورده است؛ اما مطابق با سؤالات سراسری و آزمایشی سنجش، قسمت اول آیه مربوط به توحید افعالی می باشد و همین امر مبنای پاسخ به تست های این کتاب است.)

شرک ذاتی

- مفهوم: شرک ذاتی در مقابل توحید ذاتی قرار دارد و بدین معناست که دو یا چند خدای مستقل و بی نیاز وجود دارند و هر کدام خالق بخشی از جهان هستند یا این که با همکاری یکدیگر، به طور دسته جمعی این جهان را آفریده اند.
- مثال: اعتقاد به خدایان متعدد و چند مبدأ برای جهان، گاه در میان برخی جوامع وجود داشته است. این افراد گاهی برای نور و ظلمت دو خدای جداگانه، و گاهی برای پدیده های گوناگون طبیعی (مانند باران، زمین، باد و ...) چندین خدا در نظر می گرفتند و می پرستیدند.

استدلال عقلی مربوط به توحید ذاتی مبتنی بر پیدایش نقص و نیاز برای خدایان در صورت پذیرش چند خدا

- مقدمات:
۱. اگر چند مبدأ و چند خالق برای جهان تصور کنیم، هر کدام از آن ها را محدود و ناقص فرض نموده ایم، زیرا هریک از خدایان کمالاتی را باید داشته باشد که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه همگی عین همدیگر می شوند و دیگر، چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، نیازمند هستند و هریک به خالق کامل و بی نیازی احتیاج دارد که نیاز او را برطرف نماید.
  ۲. خدا، آن موجودی است که نیازمند نباشد.
- نتیجه: خدا به معنای موجود بی نیاز، فقط یکی باید باشد.

بقره، ۲۶۷

وَاعْلَمُوا	أَنَّ	اللَّهَ	عَنِّي	حَمِيدٌ
و بدانید	که	خداوند	بی نیاز	ستوده

و بدانید که خدا بی نیاز ستوده است.

مفهوم آیه: توحید ذاتی

صفت غنی مخصوص ذات خداوند است.
 ۴. خدای بی نیاز که همه‌ی کمالات را داراست و از هر نقصی
 میراست، ستودنی است. (غنی حمید)
نکته (درس ۱ - پیش‌دانشگاهی) این آیه مانند آیه‌ی «یا
 ایها الناس اتمموا الفقاء الی الله و الله هو الغنی الحمید» بیانگر غنی
 بودن ذات خداوند در کمالات و میرا بودن او از نقص و نیازمندی
 به موجود دیگری است.

۱. پیامر: از لوازم متعدد بودن خداوند محدودیت و نقص است؛ این آیه
 اعتقاد به خدای ناقص و محدود را رد می‌کند و می‌گوید خدا به معنای وجود بی نیاز،
 فقط باید یکی باشد و جهان مبدأ واحد دارد.
 ۲. تنها خداوند است که از هیچ جهتی به هیچ موجودی نیازمند نیست. (ان‌الله غنی حمید)
 ۳. اگر جهان چند خدا داشته باشد، هر کدام از خدایان خصوصیات و کمالاتی دارند
 که دیگران آن کمالات را ندارند و گر نه همگی عین یک‌دیگر می‌شوند؛ به همین جهت

ارتباط مفهومی

آیه‌ی ۱ سوره‌ی توحید: «قل هو الله احد»
 آیه‌ی ۴ سوره‌ی توحید: «و لم یکن له کفو احد»
 آیه‌ی ۱۱ سوره‌ی شوری: «لیس کمثله شیء»
 آیه‌ی ۱۶ سوره‌ی رعد: «... و هو الواحد القهار»
 آیه‌ی ۲۶۷ سوره‌ی بقره: «و اعلموا ان الله غنی حمید»

مفهوم: یگانگی و بی‌همتایی خداوند (توحید ذاتی)

۲. توحید افعالی

• مفهوم: پس از پذیرش تنها یک مبدأ برای جهان (توحید ذاتی)، می‌گوییم: خداوند برای اداره‌ی جهانی که خود آفریده (توحید افعالی)، نیاز به
 هیچ‌یک از مخلوقات خود ندارد. همچنین هیچ مخلوقی در کارهای خویش بی‌نیاز و مستقل از خدا نمی‌تواند عمل کند؛ زیرا هر موجودی هر چه دارد
 از خدا دارد. هر فعلی و هر کاری در جهان، متکی به نیرو و قدرت خداست و همه‌ی آثاری که از مخلوقات ظاهر می‌شود به اذن و اراده‌ی اوست.
 (اداره‌ی جهان، قدرت و نیروی عمل کردن در هر فعل و کار، ظاهر شدن آثار، قدرت تأثیرگذاری و تکیه‌گاه و پشتیبانی جهان **مربوط به** توحید افعالی است.
 توحید افعالی مربوط به بعد از خلقت جهان است. بعد از پذیرش این موضوع که جهان فقط یک مبدأ دارد، می‌گوییم که مخلوقات خداوند در تدبیر و اداره‌ی جهان با
 خدا شریک نیستند و مستقل از او نمی‌توانند در عالم دخالت کنند. با توجه به این دیدگاه که در کتاب آمده، آیه‌ی «قل الله خالق کل شیء» بیانگر توحید ذاتی است.
 دیدگاه دومی نیز وجود دارد که معتقد است، خالقیت خداوند مربوط به توحید افعالی است و این دیدگاه در تست‌های سراسری و آزمایشی سنجش دیده شده است.)
 • مثال: آفتاب در رویش گیاهان مؤثر است و باران در سرسبزی زمین و ماه در روشن نمودن شب. ولی هیچ‌کدام آن‌ها قدرتی از خود ندارند، بلکه این خداوند
 است که به آن‌ها نیرو بخشیده و قدرت تأثیرگذاری را به مخلوقات خویش عنایت کرده است (فهم درست ارتباط طولی در پدیده‌ها همان توحید افعالی است).

لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

هیچ جنبش و نیرویی نیست مگر به عنایت خداوند بلندمرتبه و بزرگ

مفهوم آیه: توحید افعالی

۲. هیچ‌یک از مخلوقات در کارهای خویش بی‌نیاز و مستقل از
 خدا نمی‌تواند عمل کند. از این رو نه تنها وجود ما از خداست، بلکه
 نیرو و توان ما در انجام کارها نیز از اوست.

۱. پیامر: بعد از پذیرش یک مبدأ برای جهان (توحید ذاتی) می‌گوییم همه‌ی
 مخلوقات در هر فعل و کاری و در آثاری که از آن‌ها ظاهر می‌شود، متکی به قدرت
 خداوند هستند.

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقْوَمُ وَأَقْعُدُ

با یاری خداوند و نیروی او برمی‌خیزم و می‌نشینم.

مفهوم **توحید افعالی**

۲. نیرو و توان مخلوقات در انجام کارها از خداست و هیچ‌کدام از آنان قدرتی از خود ندارند؛ بلکه خداوند به آن‌ها نیرو بخشیده است.

۱. عبارت «لا حول ولا قوة الا بالله العظیم» مینا و دلیل این عبارت است. در آن‌جا می‌پذیریم که هیچ توان و نیرویی نیست مگر نیرو و توان وابسته به خدا، سپس براساس این نظر عمل می‌کنیم و این اعتقاد را در نمازها یادآور می‌شویم.

ارتباط مفهومی

«لا حول ولا قوة الا بالله العظیم»
«بحول الله وقوته اقوم واقعد»

مفهوم **توحید افعالی**

شرک افعالی

- مفهوم: در مقابل توحید افعالی، «شرک افعالی» قرار دارد. اگر کسی تصور کند که مخلوقات، در افعال و کارهای خود مستقل از خدا عمل می‌کنند و خداوند برخی از کارهای جهان را به مخلوقات خود واگذار کرده، گرفتار این نوع از شرک شده است.
- شرک افعالی خفی: گاهی شرک افعالی به‌طور مخفی و پنهان وارد اندیشه‌ی برخی انسان‌ها می‌شود. مثال: کسی که فکر کند آب در رفع تشنگی و دارو در شفابخشی، مستقل از خداوند تأثیر می‌گذارند، به شرک خفی دچار شده است.
- استفاده از عبارتهایی مانند «ان شاء الله»، «اگر خدا کمک کند» و یا «به امید خدا» که در فرهنگ دینی رایج است، به معنای دوری از شرک خفی و توجه به قدرت و اراده‌ی الهی در همه‌ی امور است.

برخی از شاخه‌های توحید افعالی

الف. توحید در مالکیت

- مفهوم: چون مخلوقات جهان و آثارشان از خداست، مالک اصلی و حقیقی آن‌ها نیز فقط خداوند است و در مالکیت او شریکی وجود ندارد (مالکیت خداوند بر جهان معلول خالقیت اوست).

آل عمران، ۱۰۹

وَلِلَّهِ	مَا	فِي	السَّمَاوَاتِ	وَمَا	فِي الْأَرْضِ	وَالِي	اللَّهِ	تُرْجَعُ	الْأُمُورُ
و برای خدا	آن‌چه	در	آسمان‌ها	و آن‌چه	در زمین	و به سوی	خداوند	بازگردانده می‌شود	کارها

و آن‌چه در آسمان‌ها و آن‌چه در زمین است از آن خداست و همه‌ی [کارها به سوی خدا بازگردانده می‌شود].

مفهوم **توحید در مالکیت از شاخه‌های توحید افعالی**

همان چیزی که یک انسان مالک است در همان حال خداوند نیز مالک آن می‌باشد. مالکیت خدا و انسان بر هر چیز یک مالکیت اشتراکی نیست.

۱. چون خداوند خالق هستی است و مخلوقات جهان و آثارشان از خداست، پس مالکیت مطلق و حقیقی از آن خداست و او همواره مالک تمام آسمان‌ها و زمین و همه‌ی موجودات درون آن‌هاست و این مالکیت هیچ‌گاه از او جدا نمی‌شود. (و لله ما فی السموات و ما فی الارض)
۲. مالکیت‌های غیرالهی مثل مالکیت انسان در طول مالکیت خدا قرار می‌گیرد. یعنی

نکته‌ی **توحید** (درس ۲ - دوم) عبارت «و الی الله ترجع الامور» اشاره به هدف‌مندی خلقت یعنی بازگشت همه‌ی موجودات به سوی خدا و اصل معاد دارد.

ب. توحید در ولایت

- مفهوم: چون خداوند مالک حقیقی جهان است، بر آن ولایت دارد. یعنی هرگونه تصرف در جهان، حق او و شایسته‌ی اوست (ولایت خداوند بر جهان معلول مالکیت اوست).

• معنای اذن در ولایت از جانب خدا: اگر خداوند به کسی اذن ولایت دهد، این اذن به معنای واگذاری ولایت خود به دیگری نیست؛ ولایت چنین کسی فقط مسیر و مجرای ولایت خداست و آن شخص هیچ استقلالی در ولایت خود ندارد. اگر خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولیّ انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معنا نیست که خودش دیگر ولایتی بر انسان‌ها ندارد و آن را به پیامبرش واگذار کرده است. یعنی این‌طور نیست که خداوند بخشی از ولایت خود را به دیگری واگذار کند و بخش دیگر را خود برعهده بگیرد. او در همه حال، ولیّ همه‌ی مخلوقات است (ولایت پیامبر(ص) در طول ولایت خداست).

کوف، ۲۶

ما	لَهُمْ	مِنْ دُونِهِ	مِنْ وَلِيٍّ	وَلَا يُشْرِكُ	فِي	حُكْمِهِ	أَحَدًا
نیست	برای آنان	جز او	هیچ سرپرستی	و شریک نمی‌گیرد	در	فرمانروایی خود	هیچ‌کس

برای آنان جز او (خداوند) سرپرستی نیست و هیچ‌کس را در فرمانروایی خود شریک نمی‌گیرد.

مفهوم اولی: توحید در ولایت از شاخه‌های توحید افعالی

• پیامبر: ۱. کلمات «ولی: سرپرست» و «حکم: فرمانروایی» به توحید در ولایت اشاره دارند.

۲. چون خداوند مالک حقیقی جهان است، پس بر آن نیز ولایت دارد.

۳. برای خداوند در حکم و فرمانروایی هیچ شریکی وجود ندارد (نفی شرک در

ج. توحید در ربوبیت

• مفهوم: «رب» آن صاحب اختیاری (توحید در مالکیت) است که تدبیر امور به‌دست اوست (رب، نوعی خاص از مالک است و آن مالک تدبیرکننده‌ی امور است). خداوند که تنها مالک و ولیّ جهان است، به‌طور طبیعی، تدبیر و پرورش همه‌ی مخلوقات را نیز در اختیار دارد (تدبیر و ربوبیت خداوند معلول مالکیت و ولایت اوست). اوست که مخلوقات جهان را تدبیر می‌کند و به سوی آن مقصدی که برای آن‌ها معین فرموده است، هدایت می‌کند و به پیش می‌برد. (تدبیر، پرورش و هدایت موجودات مربوط به توحید در ربوبیت است - ربنا الذی اعطی کل شیء خلقه ثم هدی) • توحید در ربوبیت بدان معنا نیست که موجودات - به‌خصوص انسان - قدرت پرورش و تدبیر ندارند؛ مثال: باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجه‌ی تدبیر اوست. بلکه، بدین معناست که قدرت پرورش و تدبیر موجودات همه از آن خداست و همه تحت تدبیر اویند. مثال: باغبان، وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که درکشت دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند، می‌بیند که این زراعت کار خودش است. اما وقتی رابطه‌ی خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش همه از آن خداست و در نتیجه، درمی‌یابد که زارع حقیقی و پرورش‌دهنده‌ی اصلی درختان و گیاهان خداست و باید شکرگزار او باشد.

شرک در ربوبیت

• مفهوم: شرک در ربوبیت، بدین معناست که انسان در کنار ربوبیت الهی، برای ربوبیت خود یا سایر مخلوقات حسابی جداگانه باز کند و فکر کند آن‌ها مستقل از خداوند، می‌توانند امور را تدبیر کنند. گاهی نیز انسان ممکن است تا آن‌جا پیش رود که به کلی ربوبیت الهی را فراموش کند. به همین دلیل قرآن کریم می‌فرماید:

واقرء، ۶۳ و ۶۴

أَفَرَأَيْتُمْ	مَا	تَحْرُثُونَ	أَأَنْتُمْ	تَزْرَعُونَهُ	أَمْ	نَحْنُ	الزَّارِعُونَ
پس آیا دیدید	آن‌چه	می‌کارید	آیا شما	زراعت می‌کنید آن را	یا	ما	زراعت کننده‌ایم

آیا به آن‌چه [در زمین] می‌کارید توجه کرده‌اید؟ (۶۳) آیا شما آن را زراعت می‌کنید؟ یا مایم که زراعت می‌کنیم؟ (۶۴)

مفهوم اولی: توحید در ربوبیت از شاخه‌های توحید افعالی

• پیامبر: ۱. این آیه خطاب به کسانی است که سر به طغیان برداشته و خود را مستقل از خدا دیده‌اند؛ یعنی به شرک در ربوبیت دچارند.

۲. چون خداوند مالک و ولیّ جهان است، پس زارع حقیقی و پرورش‌دهنده‌ی اصلی درختان و گیاهان، خداست.

۳. خداوند انسان را به تفکر در زراعت دعوت می‌کند و می‌فرماید قدرت پرورش و

تدبیر آن همه از آن خداست و تحت تدبیر اوست.

۴. زراعت و کشاورزی مظهر ربوبیت، تدبیر و پرورش دادن است.

۵. این آیه ناظر بر نفی شرک در ربوبیت است.

۶. تمام افعال و اراده‌ی انسان در طول اراده‌ی خداست: قبول تأثیرگذاری انسان در فاعلیت‌ها نه به صورت مستقل.

﴿ واقعه، ۷۳-۷۱ ﴾

اَفْرَعَيْتُمْ النَّارَ الَّتِي تَوْرُونَ اَنْتُمْ اَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعاً لِلْمُقْوِينَ
پس آیدید آتشی را که می‌افروزید آیا شما ایجاد کرده‌اید درخت آن یا ما ایجادکنندگانیم ما قرار دادیم آن را یادآوری‌ای و استفاده و بهره‌ای برای بیابان‌گردان
و آیا آتشی را که می‌افروزید، دیده‌اید؟ (۷۱) آیا درخت آن [آتش] را شما ایجاد کرده‌اید یا ما پدید آورنده‌ایم؟ (۷۲) ما آن را یادآوری و استفاده‌ای برای بیابان‌گردان قرار دادیم. (۷۳)

﴿ مفهومی است ﴾ **توحید در ربوبیت از شاخه‌های توحید افعالی**
﴿ پیام ﴾ ۱. این آیات خطاب به کسانی است که سر به طغیان برداشته و خود را مستقل از خدا دیده‌اند؛ یعنی به شرک در ربوبیت دچارند.
۲. زارع حقیقی و مربی واقعی خداست و زراعت و پرورش انسان در طول ربوبیت خداوند است. رد تأثیرگذاری انسان در فاعلیت‌ها به صورت مستقل.
۳. آیات ناظر بر نفی شرک در ربوبیت است.
۴. خداوند در این آیات انسان را به تفکر در آتش دعوت می‌کند. (افرء یتم النار التي تورون)
۵. آتش نشانه‌ای برای یادآوری آتش دوزخ و استفاده‌ی بیابان‌گردان است.

• جمع بندی:

اسماء الهی «احد»، «واحد» و «غنی» مربوط به توحید ذاتی است، عبارات «بحول الله و قوته اقوم و اقعده»، «لا حول ولا قوة الا بالله» و اسم الهی «خالق» مربوط به توحید افعالی است، عبارات «لله» و «الی الله ترجع الامور» مربوط به توحید در مالکیت است، عبارات «ولی» و «حکم» مربوط به توحید در ولایت است، اسماء «رب»، «زارع» و «منشیء» مربوط به توحید در ربوبیت هستند.

۳. توحید صفاتی

- مفهوم: این قسم از توحید به این معناست که میان ذات خداوند و صفات او، و میان صفاتش با یکدیگر جدایی و دوگانگی نیست و صفاتش عین ذاتش می‌باشد.
- این قسم از توحید که مولا علی (ع) آن را عالی‌ترین مرتبه‌ی توحید می‌شمارد، نیازمند معرفت عمیق‌تری نسبت به سایر مراتب توحید است.

سراسری

۲۰۰۳. جدا دانستن ذات و صفات یا انفکاک صفات از یکدیگر نسبت به پدید آور هستی، منتهی به شرک ..... از مرتبه‌ی ..... و مؤثر به حساب آوردن غیر خدا در زندگی خود، منتهی به شرک ..... از مرتبه‌ی ..... آن است.
(۱) عملی - خفی - عملی - جلی
(۲) نظری - خفی - نظری - خفی
(۳) نظری - جلی - نظری - جلی
(۴) عملی - جلی - عملی - خفی
۲۰۰۴. پیام آیه‌ی شریفه‌ی ﴿ اَفْرَعَيْتُم النَّارَ الَّتِي تَوْرُونَ اَنْتُمْ اَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا اَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعاً لِلْمُقْوِينَ ﴾ همان ..... تأثیرگذاری انسان در فاعلیت‌ها ..... و اعلان توحید در ..... می‌باشد.
(۱) قبول - به صورت مستقل - ولایت
(۲) رد - به صورت مستقل - ولایت
(۳) رد - نه به صورت مستقل - ربوبیت
(۴) قبول - نه به صورت مستقل - ربوبیت

۲۰۰۵. از دقت در کدام مورد، به ترتیب، توحید در ولایت و توحید در ربوبیت، مفهوم می‌گردد؟
(۱) ﴿ و الی الله ترجع الامور ﴾ - ﴿ و ما امروا الا ليعبدوا الها واحدا لا اله الا هو ﴾
(۲) ﴿ و لا یُشْرِكُ فی حکمه احدا ﴾ - ﴿ و ما امروا الا ليعبدوا الها واحدا لا اله الا هو ﴾
(۳) ﴿ و لا یُشْرِكُ فی حکمه احدا ﴾ - ﴿ اَفْرَأَيْتُمْ ما تَحْرُثُونَ اَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾
(۴) ﴿ و الی الله ترجع الامور ﴾ - ﴿ اَفْرَأَيْتُمْ ما تَحْرُثُونَ اَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾

۲۰۰۶. از دقت در کدام آیه، مفهوم توحید در ربوبیت به دست می‌آید؟
(۱) ﴿ قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴾
(۲) ﴿ ما لهم من دونه من ولی و لا یُشْرِكُ فی حکمه احدا ﴾
(۳) ﴿ و لله ما فی السموات و ما فی الارض و الی الله ترجع الامور ﴾
(۴) ﴿ اَفْرَأَيْتُمْ ما تَحْرُثُونَ * اَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ اَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴾

۲۰۰۷. جمله‌ی «جهان از یک اصل پدید آمده و به همان نیز بازمی‌گردد»، بیانگر توحید ..... و آیه‌ی شریفه‌ی ..... مؤید آن است.
(۱) ذاتی - ﴿ قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾
(۲) افعالی - ﴿ قُلِ اللهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ﴾ (سراسری هنر ۸۸ و آزمایشی سنجش ۸۹)
(۳) ذاتی - ﴿ و اعلموا ان الله غنی حمید ﴾
(۴) افعالی - ﴿ و اعلموا ان الله غنی حمید ﴾

(سراسری ریاضی ۸۷)

۲۰۰۸. اسماء الهی «رب» و «احد» به ترتیب مبین کدام یک از مراتب توحید هستند؟

- (۱) افعالی - ذاتی (۲) ذاتی - افعالی (۳) افعالی - افعالی (۴) ذاتی - ذاتی

۲۰۰۹. آیات شریفه «أَنتُمْ تَزْعُمُونَ أَن نَحْنُ الزَّارِعُونَ»، «وَاللَّهِ ثَرْجِعُ الْأُمُورَ» و «وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ» به ترتیب به کدام یک از مراتب توحید اشاره دارند؟

(سراسری تجربی ۸۷ و آزمایشی سنجش ۸۹)

- (۱) ولایت - ربوبیت - مالکیت (۲) مالکیت - ولایت - ربوبیت
(۳) ربوبیت - مالکیت - ولایت (۴) ربوبیت - ولایت - مالکیت

۲۰۱۰. با توجه به آیهی شریفه «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ...» مفهوم می‌گردد که مالکیت انسان در ..... مالکیت خداوند است، یعنی .....

(سراسری انسانی ۸۷)

(۱) طول - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک می‌باشد.

(۲) عرض - همان چیزی که یک انسان مالک آن است در همان حال خداوند نیز مالک می‌باشد.

(۳) طول - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.

(۴) عرض - مالک اصلی و حقیقی خداوند است و مالکیت انسان و خدا بر یک چیز، یک مالکیت اشتراکی است.

۲۰۱۱. تصور استقلال در فاعلیت مخلوقات، منجر به شرک ..... می‌شود و فهم درست ارتباط طولی در پدیده‌ها عین توحید ..... است.

(سراسری هنر ۸۷)

- (۱) افعالی - ذاتی (۲) ذاتی - افعالی (۳) افعالی - افعالی (۴) ذاتی - ذاتی

(سراسری زبان ۸۷)

۲۰۱۲. تمام موارد، بیانگر توحید ذاتی است، به جز مورد:

- (۱) «وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» - «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ» (۲) «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ» - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ»
(۳) «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» - «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» (۴) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

۲۰۱۳. پیام عبارت «بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ أَقُومُ وَ أَقْعُدُ» و پیام آیهی شریفه «وَلَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدٌ» به ترتیب، توحید ..... و توحید ..... می‌باشد.

(سراسری تجربی ۸۶)

- (۱) ذاتی - در ولایت (۲) افعالی - ذاتی (۳) ذاتی - افعالی (۴) افعالی - افعالی

(سراسری انسانی ۸۶)

۲۰۱۴. عالی‌ترین مرتبه‌ی توحید به بیان مولای متقیان، علی (ع)، توحید ..... است که ..... می‌باشد.

(۱) ذاتی - اعتقاد به یگانگی ذات و واجب‌الوجود بودن او

(۲) صفاتی - اعتقاد به یگانگی صفات و یگانگی صفات و ذات

(۳) عبادی - عمل برای خدا و عبادت برای او و رعایت اخلاص

(۴) افعالی - اعتقاد به بی‌نیازی خداوند در اداره و تدبیر جهان از هرچه و هرکس

آزمایشی سنجش

(آزمایشی سنجش ۸۹ و ۸۷)

۲۰۱۵. منظور از توحید ذاتی این است که ..... از این رو قرآن کریم اعلام می‌کند .....

(۱) خدا به معنای موجود بی‌نیاز، فقط یکی باید باشد - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

(۲) تنها خداوند بی‌نیاز است که جهان را اداره می‌کند - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

(۳) خدا به معنای موجود بی‌نیاز، فقط یکی باید باشد - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»

(۴) تنها خداوند بی‌نیاز است که جهان را اداره می‌کند - «إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبِّكُمْ فَاعْبُدُوهُ»

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۲۰۱۶. در توحید افعالی پس از پذیرش تنها یک ..... برای جهان می‌گوییم .....

(۱) خالق - «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» (۲) خالق - «لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

(۳) مبدأ - «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» (۴) مبدأ - «لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۲۰۱۷. منظور از توحید ذاتی این است که ..... و قرآن در این رابطه می‌فرماید: .....

(۱) تنها خداوند است که از هیچ جهتی به هیچ موجودی نیازمند نیست - «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

(۲) تنها خداوند است که از هیچ جهتی به هیچ موجودی نیازمند نیست - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

(۳) خداوند برای اداره‌ی جهانی که خود آفریده، نیاز به هیچ‌یک از مخلوقات خود ندارد - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

(۴) خداوند برای اداره‌ی جهانی که خود آفریده، نیاز به هیچ‌یک از مخلوقات خود ندارد - «قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

(آزمایشی سنجش ۸۹)

۲۰۱۸. از لوازم متعدد بودن خداوند ..... است و آیهی شریفه ..... اشاره به مبدأ و خالق جهان واحد دارد.

(۱) تعدد و تکثر - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ» (۲) محدودیت و نقص - «وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ»

(۳) تعدد و تکثر - «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» (۴) محدودیت و نقص - «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»

۲۰۱۹. آیات کریمه **﴿افرایتم ما تحرثون انتم تزرعونه ام نحن الزارعون﴾**، **﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض﴾** و **﴿... و لا یشرك فی حکمه احدا﴾** به ترتیب بیانگر کدام شاخه از شاخه های توحید افعالی است؟

(آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) ولایت - ربوبیت - مالکیت - ولایت (۲) مالکیت - ولایت - ربوبیت (۳) ربوبیت - مالکیت - ولایت (۴) مالکیت - ربوبیت - ولایت

۲۰۲۰. اگر خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسان ها معرفی می کند یعنی این طور ..... که خداوند ..... و آیه ی شریفه ی ..... بر این امر دلالت دارد.

(آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) نیست - بخشی از ولایت خود را به دیگری واگذار کند - ﴿ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا﴾

(۲) است - بخشی از ولایت خود را به دیگری واگذار کند - ﴿ما لهم من دونه من ولی و لا یشرك فی حکمه احدا﴾

(۳) است - دیگر ولایتی ندارد و همه را واگذار نموده است - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض و الی الله ترجع الامور﴾

(۴) نیست - دیگر ولایتی ندارد و همه را واگذار نموده است - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض و الی الله ترجع الامور﴾

۲۰۲۱. اگر کسی تصور کند که خداوند برخی از کارهای جهان را به مخلوقات خود واگذار کرده، به ..... است، و قرآن خطاب به آنان می فرماید: .....

(آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) هیچ گونه شرکی گرفتار نشده - ﴿افرایتم ما تحرثون انتم تزرعونه ام نحن الزارعون﴾

(۲) شرک خفی دچار شده - ﴿افرایتم ما تحرثون انتم تزرعونه ام نحن الزارعون﴾

(۳) هیچ گونه شرکی گرفتار نشده - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض و الی الله ترجع الامور﴾

(۴) شرک خفی دچار شده - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض و الی الله ترجع الامور﴾

۲۰۲۲. موجودات جهان، ولایت و ربوبیت خود را وامدار ..... هستند و آیه ی شریفه ی ..... حاکی بر این امر است. (آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) پیامبران - ﴿یا ایها النبی انا ارسلناک شاهداً و مبشراً و نذیراً﴾ (۲) پیامبران - ﴿هو الّذی ارسل رسوله بالهدی و دین الحق﴾

(۳) خداوند - ﴿یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله﴾ (۴) خداوند - ﴿و ما ذلك علی الله بعزیز﴾

۲۰۲۳. قرآن کریم حقیقت بزرگ ..... را به انسان ها یادآوری می کند و از هر گزایشی به ..... انذار می دهد و می فرماید: .....

(آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) ﴿قل هو الله احد﴾ - شرک - ﴿و لم یکن له کفو احد﴾ (۲) ﴿هذا صراط مستقیم﴾ - شرک - ﴿واجتنبوا الطاغوت﴾

(۳) ﴿قل هو الله احد﴾ - باطل - ﴿و لم یکن له کفو احد﴾ (۴) ﴿هذا صراط مستقیم﴾ - باطل - ﴿واجتنبوا الطاغوت﴾

۲۰۲۴. «خدا به معنای موجود بی نیاز، فقط یکی باید باشد» بیانگر توحید ..... است و از این رو قرآن کریم اعلام می کند: .....

(آزمایشی سنجش ۸۹)

(۱) ذاتی - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض﴾ (۲) افعالی - ﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض﴾

(۳) ذاتی - ﴿واعلموا ان الله غنی حمید﴾ (۴) افعالی - ﴿واعلموا ان الله غنی حمید﴾

۲۰۲۵. شرک ذاتی، در مقابل کدام مفهوم قرار دارد و به چه معنایی است؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

(۱) تنها مبدأ و خالق جهان خداست - خداوند برخی از کارهای جهان را به مخلوقات خود واگذار کرده است.

(۲) جهان نه از اصل های متعدد پدید آمده و نه به اصل های متعدد بازمی گردد - دو یا چند خدای مستقل و بی نیاز وجود دارند که هر کدام خالق بخشی از جهان هستند.

(۳) خداوند در ذات خود یکتاست و هیچ نیازی به موجودات ندارد - مخلوقات در افعال و کارهای خود مستقل از خدا عمل می کنند.

(۴) خداوند برای اداره ی جهان به هیچ مخلوقی نیاز ندارد - اعتقاد به خداهای چندگانه برای ظلمت و نور و ...

۲۰۲۶. کدام آیه، اعتقاد به خدای ناقص و محدود را رد می کند و این اعتقاد چه نوع شرکی است؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

(۱) ﴿قل الله خالق کل شیء﴾ - شرک افعالی

(۲) ﴿واعلموا ان الله غنی حمید﴾ - شرک افعالی

(۳) ﴿قل الله خالق کل شیء﴾ - شرک ذاتی

(۴) ﴿واعلموا ان الله غنی حمید﴾ - شرک ذاتی

۲۰۲۷. اگر خداوند به کسی اذن ولایت می دهد، .....

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

(۱) این اذن به معنای واگذاری ولایت خود به دیگری است.

(۲) ولایت چنین کسی فقط مسیر و مجرای ولایت خداست.

(۳) با واگذاری چنین ولایتی دیگر خود به آن محدوده ولایت ندارد.

(۴) شخصی که خداوند به او ولایت واگذار کرده است، در ولایت خود استقلال دارد.

۲۰۲۸. مفهوم آیه ی شریفه ی **﴿و لله ما فی السماوات و ما فی الارض﴾** در کدام گزینه آمده و بیانگر کدام توحید است؟

(آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

(۱) مالکیت حقیقی جهان از خداست، چون مخلوقات و آثارشان از خدا هستند - توحید در مالکیت

(۲) ولایت و سرپرستی اشیاء و انسان از خداست، چون مخلوقات و آثارشان از خدا هستند - توحید در ولایت

(۳) مالکیت حقیقی جهان از خداست، چون هرگونه تصرف در جهان حق او و شایسته ی اوست - توحید در مالکیت

(۴) ولایت و سرپرستی جهان و مخلوقات از خداست، چون هرگونه تصرف در جهان حق او و شایسته ی اوست - توحید در ولایت

۲۰۲۹. هنگامی که می‌گوییم؛ باران در سرسبزی زمین و ماه در روشن نمودن شب مؤثر هستند، یعنی ..... (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۹)

۱) باران و ماه هیچ اثری از خود ندارند.

۲) باران و ماه در کنار اراده‌ی الهی دارای اثر مستقیم هستند.

۳) باران و ماه علت اصلی سرسبزی و روشن نمودن شب هستند و علت‌های دیگر قابل اعتنا نیستند.

۴) هم باران و هم ماه وجودشان از خداست و آثارشان به اذن و اراده‌ی الهی است.

۲۰۳۰. اگر کسی فکر کند آب و دارو در رفع تشنگی و در شفابخشی مستقل از خداوند تأثیر می‌گذارند، دچار ..... شده است. (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) شرک خفی (افعالی)   ۲) شرک خفی (عملی)   ۳) شرک جلی (افعالی)   ۴) شرک جلی (عملی)

۲۰۳۱. «قائل بودن به استقلال محض برای افعال موجودات» و «تنها موجود مستقل و به خود متکی، خداست» به ترتیب بیانگر کدام مورد است؟ (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) شرک ذاتی - توحید ذاتی   ۲) شرک افعالی - توحید افعالی

۳) شرک افعالی - توحید ذاتی   ۴) شرک ذاتی - توحید افعالی

۲۰۳۲. تصور استقلال در فاعلیت مخلوقات منجر به شرک ..... می‌شود و فهم درست ارتباط طولی در پدیده‌ها عین توحید ..... است. (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) افعالی - افعالی   ۲) ذاتی - افعالی   ۳) ذاتی - ذاتی   ۴) افعالی - ذاتی

۲۰۳۳. در چه صورتی مالکیت انسان‌ها بر دسترنج خود، با مالکیت خداوند در تضاد قرار نمی‌گیرد؟ (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) مالکیت انسان در عرض مالکیت خدا باشد.

۲) مالکیت انسان مطلقه باشد.

۳) مالکیت انسان در طول مالکیت خدا باشد.

۴) برای انسان هیچ مالکیتی قائل نشویم.

۲۰۳۴. آیات شریفه‌ی «قل الله خالق کل شیء» و «هو الواحد القهار» به ترتیب بیانگر کدام بُعد از ابعاد توحید است؟ (آزمایشی سنجش ۸۸، ۸۹ و ۸۷)

۱) افعالی - افعالی   ۲) افعالی - ذاتی   ۳) ذاتی - ذاتی   ۴) ذاتی - افعالی

۲۰۳۵. عبارت «اگر به جای یک خدا، چند خدا وجود داشته باشد، هر کدام از آن‌ها کمالاتی دارند که دیگران ندارند و بدین ترتیب محدود و ناقص می‌شوند و به خالق نیاز پیدا می‌کنند» بیانگر کدام مطلب است؟ (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) استدلال عقلی برای اثبات توحید ذاتی

۲) گرایش فطری به توحید افعالی در انسان

۳) گرایش فطری به توحید ذاتی در انسان

۴) استدلال عقلی برای اثبات توحید افعالی

۲۰۳۶. کدام مطلب بیانگر شرک افعالی است؟ (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) کارهایش را برای رسیدن به خواسته‌های نفسانی انجام دهد.

۲) اعتقاد به این‌که میان ذات خدا و صفات او دوگانگی وجود دارد.

۳) خداوند برخی از کارهای جهان را به مخلوقات خود واگذار کرده است.

۴) اعتقاد به این‌که دو یا چند خدا به‌طور دسته‌جمعی جهان را آفریده‌اند.

۲۰۳۷. کدام یک از عبارات زیر برای توجه به اراده‌ی الهی در همه‌ی امور و دوری از شرک خفی، در فرهنگ دینی ما رایج است؟ (آزمایشی سنجش ۸۸)

۱) «ما شاء الله»   ۲) «إن شاء الله»   ۳) «و الی الله ترجع الامور»   ۴) «بحول الله و قوته اقوم و اقعده»

۲۰۳۸. کدام گزینه به مفهوم توحید در ربوبیت اشاره دارد؟ (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۸)

۱) هرگونه تصرف در جهان، حق خدا و شایسته‌ی اوست.

۲) توجه به قدرت و اراده‌ی الهی در همه‌ی امور، در جهت نفی شرک خفی است.

۳) نبودن قدرت پرورش و تدبیر در موجودات به امر الهی است.

۴) هدایت جهان بر اساس تدبیر الهی به سوی مقصد معین است.

۲۰۳۹. آیه‌ی شریفه‌ی «و لله ما فی السموات و ما فی الارض» و جمله‌ی «بحول الله و قوته اقوم و اقعده» به ترتیب بیانگر کدام بعد از ابعاد توحید است؟ (آزمایشی سنجش ۸۷)

۱) ذاتی - افعالی   ۲) افعالی - ذاتی   ۳) ذاتی - ذاتی   ۴) افعالی - افعالی

۲۰۴۰. آیه‌ی شریفه‌ی «و اعلموا ان الله غنی حمید» اشاره به توحید ..... دارد و بیانگر این است که ..... (آزمایشی سنجش ۸۷)

۱) افعالی - تنها وجود بی‌نیاز خداست و در هستی خود به دیگری محتاج نیست.

۲) ذاتی - همه‌ی مخلوقات، از جمله انسان در وجود و هستی خود نیازمند هستند.

۳) ذاتی - تنها وجود بی‌نیاز خداست و در هستی خود به دیگری محتاج نیست.

۴) افعالی - همه‌ی مخلوقات، از جمله انسان در وجود و هستی خود نیازمند هستند.

۲۰۴۱. اعتقاد ده بو یا چند خدا که هیچ کدام ..... نیستند، شرک ..... می باشد و به معنای این است که ..... (آزمایشی سنجش ۸۷)

- ۱) مخلوق - افعالی - هر کدام خالق بخشی از جهان می باشند یا به طور دسته جمعی آن را آفریده اند.
- ۲) مخلوق - ذاتی - هر کدام خالق بخشی از جهان می باشند یا به طور دسته جمعی آن را آفریده اند.
- ۳) خالق - ذاتی - به جای یک خدا، چند خدا وجود دارد و هر کدام از آن ها کمالاتی دارند.
- ۴) خالق - افعالی - به جای یک خدا، چند خدا وجود دارد و هر کدام از آن ها کمالاتی دارند.

۲۰۴۲. اعتقاد به ..... مهم ترین اعتقاد دینی و پایه و اساس اعتقاد به ..... است. (آزمایشی سنجش ۸۷ و ۸۹)

- ۱) «قل هو الله احد» - توحید و معاد
- ۲) «هذا صراط مستقیم» - توحید و نبوت
- ۳) «قل هو الله احد» - معاد و نبوت
- ۴) «هذا صراط مستقیم» - نبوت و امامت

۲۰۴۳. در توحید افعالی پس از پذیرش ..... خداوند، شایسته است بگوئیم ..... (آزمایشی سنجش ۸۷)

- ۱) وحدانیت - «لا اله الا هو سبحانه عما یشرکون»
- ۲) خالقیت - «لا اله الا هو سبحانه عما یشرکون»
- ۳) خالقیت - «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم»
- ۴) وحدانیت - «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم»

۲۰۴۴. نگرش توحیدی مانند روحی در پیکره ی معارف دینی حضور دارد و به این پیکره ..... می دهد و بر تمام ..... سایه افکنده است.

- ۱) جهت - زندگی انسان ها
- ۲) حیات - زندگی انسان ها
- ۳) حیات - آیات قرآن
- ۴) جهت - آیات قرآن (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

۲۰۴۵. از کدام آیه این که خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، مفهوم نمی گردد؟ (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

- ۱) «قل هو الله احد»
- ۲) «و لم یکن له کفواً احد»
- ۳) «لیس کمثله شیء»
- ۴) «و لله ما فی السموات و ما فی الارض»

۲۰۴۶. کدام مورد درباره ی توحید افعالی نادرست است؟ (آزمایشی آموزش و پرورش ۸۷)

- ۱) اگر خداوند در اداره ی جهان نیازمند شریک باشد و با کمک دیگری جهان را اداره کند، وجودی ناقص خواهد داشت.
- ۲) هیچ موجودی در کارهای خود بی نیاز و مستقل از خداوند نیست.
- ۳) مالکیت انسان در طول مالکیت خداوند است.
- ۴) اگر چند مبدأ و خالق برای جهان تصور کنیم هر کدام از آن ها را محدود و ناقص فرض نموده ایم.

۲۰۴۷. «یَحْوِلُ اللَّهُ وَ قُوَّتُهُ اقْوَمُ وَ اقْعَدُ» اشاره به توحید ..... دارد و مطلب ..... مستفاد می گردد. (آزمایشی سنجش ۸۶ و آزاد ریاضی ۸۷)

- ۱) ذاتی - هیچ یاری و نیرویی نیست مگر به عنایت خدای بلندمرتبه
- ۲) افعالی - هیچ یاری و نیرویی نیست مگر به عنایت خدای بلندمرتبه
- ۳) ذاتی - نیرو و توان ما در انجام کارها از خداست.
- ۴) افعالی - نیرو و توان ما در انجام کارها از خداست.

۲۰۴۸. «اگر خداوند در اداره ی جهان نیازمند شریک باشد، وجودی ناقص است.» و «اگر چند خدا وجود داشته باشد هر یک کمالاتی دارد که دیگری ندارد و این موجود ناقص و محدود است.» توجه به این دو استدلال به ترتیب انسان را به کدام توحید رهنمون می سازد؟

- ۱) توحید ذاتی - توحید افعالی
- ۲) توحید ذاتی - توحید در ربوبیت
- ۳) توحید افعالی - توحید ذاتی
- ۴) توحید در مالکیت - توحید ذاتی

تالیفی

۲۰۴۹. از عبارت ..... این مفهوم استنتاج می گردد که «همه ی آثاری که از مخلوقات ظاهر می شود به اذن و اراده ی خداست» که همان توحید ..... است.

- ۱) «و لم یکن له کفواً احد» - توحید ذاتی
- ۲) «و لم یکن له کفواً احد» - توحید افعالی
- ۳) «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم» - توحید ذاتی
- ۴) «لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم» - توحید افعالی

۲۰۵۰. مخاطبین آیات شریفه ی «أفرأیتم ما تحزنون انتم تزرعون» و «نحن جعلناها تذکره و متاعاً للمؤمنین» گرفتار چه نوع شرکی شده اند؟

- ۱) افعالی (مالکیت) - افعالی (ولایت)
- ۲) افعالی (مالکیت) - افعالی (ربوبیت)
- ۳) افعالی (ربوبیت) - افعالی (ولایت)
- ۴) افعالی (ربوبیت) - افعالی (ولایت)

۲۰۵۱. از آیه ی «أفرأیتم النار الّتی تُورون انتم أنشأتم شجرتها ...» کدام مفهوم مستفاد می گردد؟

- ۱) چون مخلوقات جهان و آثارشان از خداست، مالک اصلی و حقیقی آن ها نیز فقط خداست.
- ۲) انسان و تمام تدبیراتش، همه از آن خدا و تحت تدبیر اویند و این به معنای سلب استقلال ربوبیت انسان نیست.
- ۳) خداوند برای اداره ی جهانی که خود آفریده، نیاز به هیچ یک از مخلوقات ندارد و تدبیرات انسان در روند جهان بی تأثیر است.
- ۴) مخلوقات الهی همه از خدایند و او از چیزی به وجود نیامده است؛ یعنی از یک اصل پدید آمده و به همان نیز بازمی گردند.

۲۰۵۲. منشأ بطلان تصور چندخدایی برای جهان هستی عبارت ..... است که ..... را برای خداوند به اثبات می‌رساند.

- (۱) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - بی‌نیازی
- (۲) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - ستودگی
- (۳) «لا حول و لا قوّة الا بالله العلیّ العظیم» - قدرتمندی
- (۴) «لا حول و لا قوّة الا بالله العلیّ العظیم» - عزتمندی

۲۰۵۳. کدام آیه منشأ و علت ولایت خداوند بر جهان هستی را نشان می‌دهد؟

- (۱) «و لله ما فی السّماوات و ما فی الارض»
- (۲) «ما لهم من دونه من ولیّ و لا یشرک فی حکمه أحداً»
- (۳) «و اعلموا انّ الله غنی حمید»
- (۴) «بحول الله و قوّته أقوم و أقعد»

۲۰۵۴. آیهی ..... متناسب با آیهی دوّم سورهی توحید است که مفهوم ..... از آن برداشت می‌شود.

- (۱) «هو الواحد القهار» - او خدای یگانه است و هر موجودی هرچه دارد از خدا دارد.
- (۲) «هو الواحد القهار» - خدا آن موجودی است که نیازمندی در ذات او راه ندارد.
- (۳) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - خدا آن موجودی است که نیازمندی در ذات او راه ندارد.
- (۴) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - او خدای یگانه است و هر موجودی هرچه دارد از خدا دارد.

۲۰۵۵. کدام آیهی قرآن کریم ناقص تصور خدایان نور و ظلمت و باران و باد است و صاحبان این تصورات دچار شرک بوده‌اند؟

- (۱) «بحول الله و قوّته أقوم و أقعد» - ذاتی
- (۲) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - ذاتی
- (۳) «بحول الله و قوّته أقوم و أقعد» - افعالی
- (۴) «و اعلموا انّ الله غنی حمید» - افعالی

۲۰۵۶. اگر کسی تصور کند که مخلوقات، در کارهای خود مستقل از خدا عمل می‌کنند و خداوند برخی از کارهای جهان را به مخلوقات خود واگذار کرده، دچار کدام شرک شده و به کدام عبارت بی‌اعتنایی کرده است؟

- (۱) شرک افعالی - «لا حول و لا قوّة الا بالله العلیّ العظیم»
- (۲) شرک افعالی - «و اعلموا انّ الله غنی حمید»
- (۳) شرک ذاتی - «لا حول و لا قوّة الا بالله العلیّ العظیم»
- (۴) شرک ذاتی - «و اعلموا انّ الله غنی حمید»

۲۰۵۷. شرک ذاتی در مقابل ..... قرار دارد و به این معناست که .....

- (۱) توحید ذاتی - دو یا چند خدای مستقل و بی‌نیاز وجود دارند که هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند یا به‌طور دسته‌جمعی جهان را آفریده‌اند.
- (۲) توحید افعالی - دو یا چند خدای مستقل و بی‌نیاز وجود دارند که هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند یا به‌طور دسته‌جمعی جهان را آفریده‌اند.
- (۳) توحید افعالی - جهان هستی بیش از دو خدا دارد که اداره و تدبیر تمام جهان به‌طور مساوی بین آنان تقسیم شده است.
- (۴) توحید ذاتی - جهان هستی بیش از دو خدا دارد که اداره و تدبیر تمام جهان به‌طور مساوی بین آنان تقسیم شده است.

۲۰۵۸. با بررسی دو مقدمه‌ی ..... و ..... به این نتیجه می‌رسیم که «خداوند به معنای موجود بی‌نیاز فقط یکی باید باشد».

- الف) اگر چند خالق برای جهان تصور کنیم، هر کدام از آن‌ها را محدود و ناقص فرض کرده‌ایم.
- ب) وقتی به خود و تمام جهان می‌نگریم، همه چیز را پدیده‌ای می‌بینیم.
- ج) هر پدیده‌ای به پدیدآورنده نیاز دارد که خود باید بی‌نیاز باشد.
- د) خدایان ناقص، نیازمند هستند در حالی که خدا، موجودی است که نیازمند نمی‌باشد.

- (۱) الف و ب
- (۲) ب و ج
- (۳) الف و د
- (۴) ب و د

۲۰۵۹. دارایی تمام موجودات از آن خداست و این امر ..... عدم بی‌نیازی موجودات و استقلال آن‌هاست که حاکی از توحید ..... است.

- (۱) علت - افعالی
- (۲) علت - ذاتی
- (۳) معلول - ذاتی
- (۴) معلول - افعالی

۲۰۶۰. استفاده از عبارت‌هایی چون «اگر خدا کمک کند» به معنای دوری از شرک ..... و توجه به ..... الهی در همه‌ی امور است.

- (۱) خفی ذاتی - قدرت و اراده‌ی (۲) خفی افعالی - قدرت و اراده‌ی (۳) خفی ذاتی - حکمت و تقدیر (۴) خفی افعالی - حکمت و تقدیر

۲۰۶۱. کدام مبنا به‌طور طبیعی ریشه‌ی پذیرش این حقیقت است که «تدبیر و پرورش همه‌ی مخلوقات در اختیار خداست» و حساب جداگانه باز کردن انسان برای خود در کنار تدبیر خداوند در کارها نشان از کدام شرک دارد؟

- (۱) خداوند تنها مالک و ولیّ جهان است - شرک در مالکیت
- (۲) مخلوقات جهان و آثارشان از خداست - شرک در ربوبیت
- (۳) خداوند تنها مالک و ولیّ جهان است - شرک در ربوبیت
- (۴) مخلوقات جهان و آثارشان از خداست - شرک در مالکیت

۲۰۶۲. قرآن کریم خطاب به کسانی که سر به طغیان برداشته و خود را مستقل از خدا دیده‌اند می‌فرماید: ..... و آن‌ها را از شرک در ..... برحذر می‌دارد.

- (۱) «و لله ما فی السّماوات و ما فی الارض و الی الله تُرجع الأمور» - مالکیت
- (۲) «و لله ما فی السّماوات و ما فی الارض و الی الله تُرجع الأمور» - ربوبیت
- (۳) «أفرءیتم التّار التّی تورون أنتم أنشأتم شجرّتها ...» - مالکیت
- (۴) «أفرءیتم التّار التّی تورون أنتم أنشأتم شجرّتها ...» - ربوبیت

آزاد

۲۰۶۳. مفهوم آیهی « لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم » ناظر بر کدام مرتبهی توحید است؟
 (۱) نظری (۲) افعالی (۳) ذاتی (۴) عملی (آزاد ریاضی ۸۹)
۲۰۶۴. بدون اعتقاد به چه چیزی، هیچ اعتقاد دینی اعتبار ندارد؟
 (۱) وجود قائم (۲) توحید (۳) آفرینش (۴) عدالت (آزاد ریاضی ۸۹)
۲۰۶۵. عبارت «تنها خداوند است که جهان را اداره می‌کند» بیانگر کدام مرتبهی توحید است؟
 (۱) نظری (۲) ذاتی (۳) افعالی (۴) عملی (آزاد تجربی ۸۹)
۲۰۶۶. کدام شرک بدین معناست که دو یا چند خدا با همکاری یک دیگر به‌طور دسته جمعی این جهان را آفریده‌اند؟ (آزاد پزشکی ۸۹ و خارج از کشور ۸۷)
 (۱) صفاتی (۲) ذاتی (۳) افعالی (۴) عبادی
۲۰۶۷. «همه‌ی موجودات تحت اراده و مدیریت خداوند هستند و به اذن او عمل می‌کنند» کدام مرحله‌ی توحید را بیان می‌کند؟ (آزاد انسانی ۸۹)
 (۱) ذاتی (۲) صفاتی (۳) نظری (۴) افعالی
۲۰۶۸. کدام صفت خداوند به معنی صاحب اختیاری است که تدبیر امور به‌دست او انجام می‌شود؟
 (۱) قیوم (۲) قهار (۳) متکبر (۴) رب (آزاد انسانی ۸۹)
۲۰۶۹. عبارت «تنها وجود مستقل و تنها مبدأ جهان خداست» کدام مرتبهی توحید است؟
 (۱) صفاتی (۲) افعالی (۳) ذاتی (۴) عملی (آزاد ریاضی ۸۸)
۲۰۷۰. عبارت «تنها مالک، رب و مدیر جهان خداست و هیچ‌یک از مخلوقات در اداره‌ی جهان در کنار او قرار نمی‌گیرند و با او شریک نمی‌شوند» کدام مرتبهی توحید را بیان می‌کند؟
 (۱) ذاتی (۲) نظری (۳) افعالی (۴) عملی (آزاد ریاضی ۸۸)
۲۰۷۱. عبارت «همه‌ی نیرو و توان ما در انجام کارها و نیروی همه‌ی موجودات در تأثیرگذاری، از خداوند است» کدام مرتبهی توحید را بیان می‌کند؟
 (۱) ذاتی (۲) افعالی (۳) صفاتی (۴) عملی (آزاد پزشکی ۸۸)
۲۰۷۲. چه چیزی مهم‌ترین اعتقاد دینی و پایه و اساس تمام دین است؟
 (۱) توحید (۲) پرستش (۳) عقلانیت (۴) اراده و اختیار انسان (آزاد ریاضی ۸۷)
۲۰۷۳. عبارت «خداوند برای اداره‌ی جهان به هیچ موجودی نیازمند نیست» کدام مرتبهی توحید را بیان می‌کند؟
 (۱) نظری (۲) افعالی (۳) ذاتی (۴) عملی (آزاد ریاضی ۸۷)
۲۰۷۴. عبارت «هرگونه تصرف در جهان حق او و شایسته‌ی اوست» کدام مرتبهی توحید است؟
 (۱) در مالکیت (۲) در ولایت (۳) در ربوبیت (۴) در پرستش (آزاد ریاضی ۸۷)
۲۰۷۵. آیهی «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» مبین کدام مرتبهی توحید است؟
 (۱) افعالی (۲) نظری (۳) عملی (۴) ذاتی (آزاد تجربی ۸۷)
۲۰۷۶. عبارت «هیچ مخلوقی در کارهای خودش بی‌نیاز و مستقل از خدا عمل نمی‌کند» کدام مرتبهی توحید را بیان می‌کند؟
 (۱) عملی (۲) نظری (۳) افعالی (۴) ذاتی (آزاد تجربی ۸۷)
۲۰۷۷. این مفهوم بیانگر کدام مرتبهی توحید است: «موجودات همه از او هستند و او از چیزی به وجود نیامده است.»
 (۱) ذاتی (۲) نظری (۳) افعالی (۴) عملی (آزاد پزشکی ۸۷)
۲۰۷۸. کدام آیه بیان‌کننده‌ی توحید ذاتی است؟
 (۱) «و لَمْ یَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» (۲) «بِحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِهِ اقْوَمُ وَ اقْعُدْ»
 (۳) «اتَّخَذُوا اَحْبَارَهُمْ وَ رُهَبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ» (۴) «... اِلَّا لِيَعْبُدُوا الْهَاءَ وَاحِدًا» (آزاد انسانی ۸۷)
۲۰۷۹. عبارت «مدیریت و پرورش همه‌ی مخلوقات در اختیار خداست.» مبین کدام مرتبهی توحید افعالی است؟
 (۱) ولایت (۲) ربوبیت (۳) مالکیت (۴) خالقیت (آزاد تجربی ۸۶)
۲۰۸۰. در کدام مرتبه از شرک بعضی تصور می‌کنند که خداوند برخی از کارهای جهان را به دیگری واگذار کرده است؟
 (۱) افعالی (۲) ذاتی (۳) صفاتی (۴) عملی (آزاد انسانی ۸۶)